

Tako se pripravljajo naši umetniki v Monakovem za I. občno slikarsko in kiparsko razstavo v slovenski metropoli, in gotovo jih posnemajo tovariši, ki bivajo v Pragi, na Dunaju, Parizu in v domovini, da nastopi vsa umetniška družina častno in mnogoštevilno pred svoj narod, češ: »Glej, tudi tvoji sinovi znamo kaj, ne pa le — tujci!«

I g r a l e c.¹⁾

V steklenih tulpah luči se žare
in širijo svetlobo po dvorani.
Gospodje elegantni in gospe,
dijaki, delavci so tukaj zbrani.

Uživat semkaj so prišli večer,
privedli pa so jih nagibi razni . . .
Tam eden trdi glasno venomer,
da ni lepo, če so fotelji prazni;

gospa bogata v prvi vrsti lož
prišla pokazat novo je obleko,
na galeriji mladi blede mož
zahaja sem, ko Turek v svojo Meko.

In tisti, ki zbok živcev tu sede,
in tisti, ki jih res umetnost mika,
bi rekel, komaj čakajo, drhte,
da se razkrije igre živa slika.

Končana uvertira. Zvonca znak . . .
Sedaj svetišča dvigne se zavesa,
in tam stoji in govori junak.
Kako igra! . . . To živce vse pretresa!

In kot bi neka tajna struja se
razlila z odra po dvorani celi,
je vse napeto, kot bi v igri le
slušalci in gledalci tu živeli.

Odvrniti ne morejo oči,
čeravno trga srca to trpljenje —

¹⁾ Pri gledališki akademiji na korist pokojninskemu zakladu za slovenske dramatične igralce ljubljanskega gledišča govoril g. Danilo.

z oblastjo tajno jih junak drži,
ki vtelešuje muke, strast — življenje.

Kako igral . . . Ta glas in ta izraz!
Ta bol — kako jo vsaka gesta slika!
In groza mu spreminja ves obraz,
život se trese kakor trepetlika.

In zdaj! Glej . . . solza sije mu v očeh . . .
in vsako srce groze zatrepeče —
na ustnicah ugasnil je nasmeh —
oh — zableščale so mrtvaške sveče . . .

Zdaj pade zastor . . . Tiho, tiho vse,
ko da so množice vse onemele;
v dvorani polni nič ne gane se —
dejal bi, roke so jim vse okamenele.

In še en hip — tedaj pa zašumi
aplavz viharen, da se trese hiša,
in petkrat, šestkrat mora pred ljudi
umetnik, predno silni hrup se stiša.

Tedaj se pogovarjajo ljudje,
omamljeni zbok igre pretresljive —
»Oj, kje se je naučil tega, kje?
Odkod dobil to moč besede žive?«

Umetnik pa zapira spet srce.
V očeh njegovih ni ničesar brati.
Li čuti kaj? Umeje li gorje?
To trdo lice — kdo bi mogel znati?

Učil se je, bridko se je učil
na tistem odru, ki se zove žitje;
bolesti smrtne se je tam napil,
vsesala bol se je v njegovo bitje.

To igro zdaj ponavlja vsaki dan,
in nihče drug ne ve, kaj to pomeni . . .
Umetnost mu kipi iz srčnih ran,
iz duše bolne vro uspehi njeni.

Etbin Kristan.

